

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

Ex [con]stitutos in p[er]iculo paulus confortauit ca. cxix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Actuum apostolorum

domini triginta annis regnauit, et dominus trigesimo annis uisit et a morte domini usque ad euersionem hierusalem, xlii. anni fluxerunt. Sed de his hactenus.

De tempestate in mari quam praedixerat paulus.

Capitulum. CXVIII.

Raditus est paulus

lulus iulio centurione uis praefatus est. Et dedit dominus gratias paulo in oculis eius ut humane tractaret eum, nec prohiberet amicos eius in ciuitatibus per quas transibat ei ministrare. Prosequitur ergo lucas de progressu itineris. Ascendentes inquit nauem ad rumentinam incipiunt nauigare circa asie loca. Quidam syllabicando uolunt distinguere ad rumentinam ut dicatur secundum eos nauis ad rumentinam, scilicet romam tendens sed melius a nomine ciuitatis dicitur ad rumentinam. Ad rumentinam enim est ciuitas africae. Postea enumerat lucas ciuitates per quas transibant, quas non est necesse enumerare, nisi in quibus aliqua gesta sunt non pretermittenda. Inter cetera uenerunt listram, ubi habuit paulus plures amicos qui ministrauerunt ei. Ibi inueniens centurio nauem alexandrinam nauigantem in italiam transposuit nos in eam ut dicit lucas, de nauis scilicet quam praefatus ascendimus nos transulit in illam. Et cum multis diebus nauigauimus lente, uentus scilicet ire liberius prohibente, tandem ad nauigauimus crete, et inde uis deuenimus in locum qui dicitur bomportus, et ibi multo tempore fuimus, non ausi ingredi mare, cum non esset apta nauigatio, eo quod ieiunium praeterisset, id est fames magna in nauigio ad nauigandum reddens nauas infirmiores. Vel de ieiunio, vii. mensis intelligi potest quod est inter diem propitiacionis et scenophegie, scilicet iter .x. diem septembris et .xv. et sic probat non esse cutam nauigationem, quia iam erat septimus mensis, qui inferius est hyeme secundum hebreos, qui aprilis primus computant. In hyeme autem non est tutum nauigare. Vel potest intelligi de ieiunio instituto in memoriam mortis godolite, quod fit in fine septembris. Vel de ieiunio decimi mensis, quod scilicet fiebat in ianuario, quod constituerunt auditis rumoribus de constructione templi in babilone. Cum autem molestum esset cen-

turioni et alijs qui non possent nauigare, consolabatur eos paulus dicens, Viri uideo forte et signis tempestatis uel in spiritu prophético, quia non sine multo damno non solum oneris et nauis: sed etiam animarum uestrarum potestis nauigare. Centurio autem magis credidit nauclero siue nauiculario quam paulo, id est domino nauis. Nauclerus enim dicitur in cuius sortem cedit dominum nauis. Cleros enim sortis dicitur. Hoc autem compulit centurionem magis credere nauclero quam paulo, quia portus in quo erant non erat idoneus ad hyemandum, et ideo consulebant omnes inde nauigare, si quo modo possent ad alium portum peruenire, qui magis esset idoneus ad hyemandum. Et contra consilium pauli aspirante austro ad portum propositum anbelantes intrauerunt mare. Et cum aliquantulum processissent, insurgens uentus triphonicus irruit contra nauem qui dicebatur euro aquilo. Dicitur autem uentus triphonicus quasi inflans mare, et faciens intumescere. Triphonicus enim interpretatur inflatio. Et cum arrepta esset nauis, et non posset conari contra uentum, cessante remisio ferebamur in incertum decurrentes ad insulam quamdam que dicitur cauda, et uis potuimus obtinere scapham de nauis in mare depositam in adiutorium nauis, quia impetu fluctuum fere rupta est. Scapha dicitur leuis nauicula de uina tantum arboris concuata. Vel dicitur modica nauis uiminea crudo corio tecta cuiusmodi utuntur pyratae. Et dicitur a scaphon quod interpretatur speculum, quia huiusmodi nauibus utitur pyratae ad specularandum et explorandum, et deseruntur huiusmodi nauiculae in nauibus, et imminente naufragio deponunt in mare ad subueniendum nauis, quia his nauis accingitur et in proclinetu tempestatis armatur. Cum autem sic tempestate valida factarentur, sequenti die fecerunt factum, id est, electionem uentis illum de nauis.

Constitutos in periculo paulus confortauit.

Capitulum. CXIX.

Et cum neque sol in

die neque in nocte lunae sidera apparerent ablata erat omnis spes salutis. Et cum fecissent diurnum ieiunium forte uoluntarius per amoneda tempestate, et necessarium, quod

Historia libri

forte artabantur penuria victualium, omnibus
proiectis in aquam, stans paulus in medio
eorum dicit Sanum erat consilium ad quod
escere mihi et lucrifacere iniuriam hanc et sa-
cturam. Nunc tamen suadeo vobis bono
animo esse. Certi estote quia nemo pericula
bitur ex vobis, nec patiemini facturam nisi na-
uis. Astitit enim mihi hac nocte angelus dei
cui fuso dicens Ne timeas paulus, cesari oportet
te assistere. Et ecce, donauit tibi deus om-
nes qui nauigant tecum, id est merito tuo con-
seruabit, ut nemo ex eis periclitetur. Propter
quod inquit bono animo estote. Credo enim do-
meo, quia sic erit quemadmodum dictum est mi-
hi, et in insulam quamdam oportet nos venire.
Ideo autem de hoc predicat eis veritatem, ut vide-
tes hoc impletum certius speret salutem. Sed
postquam, tertio die nocte superuenit circa medias
noctem suspicabantur naute apparere sibi ali-
quam regionem, et summittentes pondus plum-
bi quo maris profunditas exploratur, inue-
runt passus, xx. Et pusillum inde separati, in-
uenerunt passus, xv. et timentes ne in aspa-
lata loca inciderent, de puppi mittentes ancoras
iiii, optabant diem fieri.

De constantia pauli.
Capitulum, CXX.

Cum vellent

naute aufugere demittentes sca-
pham in mare, videt hoc paulus
in spiritu, ait centurioni et militibus, Nisi in
naui manserint homines isti non potest sal-
ui fieri. Et statim milites absceiderunt funes
scaphae et abiit per mare. Cum autem illucesce-
ret dies rogabat paulus omnes ut sumerent
cibum, ut fortiores essent ad labores sustinenda.
Quartadecima inquit dies est hodie,
ex quo expectauimus serenitatem aeris, et pro-
manetis ieiunium nihil accipientes. Forte die il-
la nihil comederant, vel forte dies plures si-
ne cibo transierant. Quisfortamini inquit et ci-
bum sumite quia nec etiam capillus de capi-
te vestro peribit. Et hoc dicto sumebant pa-
nem, in conspectu omnium cum gratiarum actione
iuxta morem solitum, et cum fregisset cepit man-
ducare. Alii quoque anime quiores facti sum-
pserunt cibum, et erant anime in nauem ducentem
septuaginta sex.

Quis paulus creditus est esse deus,
Capitulum, CXXI.

Hinc conforta

ti cibo alleuabant nauem tacta
tes triticum in mare. Cum autem
dies factus esset, non agnoscebant terram. Sed
num autem quendam considerabant habentem
litus, in quem cogitabant si possent eicere na-
uem. Et cum ancoras sustulissent committe-
bant se mari sine conatu remigum. Et leuato
artemone iuxta quod ventus eos ducebat, acci-
bant ad litus. Artemo dicitur modicum ve-
lum, directioni nauis portus accommodatum,
quod celeritati. Et cum incidissent in locum bita-
lallum impegerunt nauem. Bitallallus pro-
prie lingua terre dicitur in mare protensa, ma-
ri hinc et inde circumdata. Et dicitur bitallallus,
quasi mare bifidum terre interiectu ditius.
Et cum nauis offendisset in bitallallum, pro-
ra manebat immobilis, Puppis pro frangebatur
maris impetu superuenientis. Et conu-
lebant milites omnes vincetos occidi, ne for-
te natando aufugerent.

De verbo pauli ad centurionem,
Capitulum, CXXII.

Centurio vero

volens seruire paulum prohibuit
hoc fieri, et permisit quod
et quocumque modo possent eua-
dere, et iuxta quod predixerat paulus euaserunt
omnes: egressi in insula que vocabatur
mitilene. Et cum egressi essent barbari habi-
tatores insule officia humanitatis diligenter
exhibuerunt eis. Accensa enim pyra reficiebant
eos. Et dum paulus colligeret sarmena et
congereret in pyram, vipera in sarmena la-
tens adhesit manui eius. Cum autem viderent
barbari viperam in manu eius penden-
tem, adinuicem dicebant, Utique homicida
est homo iste, nam cum de naufragio euaserit,
vltio diuina eum amplius viuere non per-
mittit. Excuties autem paulus viperam in ignem
nihil mali passus est. At illi expectabant, ut
tumesceret manus eius, quia tumor solet sequi
post venenum. Et cum diu expectassent, et nullam
in manu eius deprehenderet lesionem, conuer-
tentes faciem suam ad se inuicem dicebant. Ho-
mo iste deus est.

Quis sanauit principis patrem,
et alios.

Capitulum, CXXIII.